

LATVIJAS LAIKMETĪGĀS MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA POLITIKA 2008 – 2010

SATURS

1	Dokumenta mērķis un adresāts	2
2	LLMM krājuma veidošanas mērķi un uzdevumi	2
3	LLMM krājuma hronoloģiskie un ģeogrāfiskie ietvari.....	3
4	LLMM krājuma priekšmetu galvenās kategorijas un tēmas	3
4.1	20. gs. 2. puses konceptuālās mākslas darbi, kas atspoguļo radošas izmaiņas mākslas izteiksmes līdzekļu pielietojumā un vēstījuma būtībā	4
4.2	Nonkonformisma māksla. 1960. gadi – 1990. gadi.....	5
4.3	Mūsdienu mākslas procesu spilgts atspoguļojums	5
5	Kritēriji krājuma priekšmetu ieguvei un to iekļaušanai krājumā	6
6	Politika attiecībā uz procedūrām krājuma priekšmetu ieguvei, iekļaušanai krājumā un izmantošanai	6
7	Īsa LLMM un tā krājuma veidošanās vēsture.....	8
8	LLMM krājumam radniecīgi krājumi un to veidošanās Latvijā un ārzemēs.....	9
	LLMM prioritātes krājuma darba jomā 2008. – 2010. gadam.....	11
	Saistītie dokumenti.....	11

1 Dokumenta mērķis un adresāts

Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja (turpmāk tekstā – LLMM) Krājuma politika ir publiski pieejams dokuments, kas nosaka muzeja krājuma attīstību un pārvaldību, kā arī raksturo, kā saskaņā ar muzeja stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem tiks īstenota muzeja misija krājuma darba jomā laika periodam no 2008. līdz 2010. gadam.

LLMM Krājuma politika konkretizē krājuma darba mērķi un raksturo krājuma kontekstu: tā konceptuāli apraksta, kāpēc, ko, kur, kā un kādos gadījumos muzejs iekļauj priekšmetus krājumā, kā arī izslēdz priekšmetus no krājuma. LLMM Krājuma politika ir elastīgs dokuments, kas pēc nepieciešamības var tikt precizēts un papildināts jebkurā laikā, taču obligāti pārskatāms vismaz reizi trīs gados.

Dokumenta adresāts ir gan muzeja personāls, gan visas muzeja darbībā iesaistītās un ieinteresētās puses – partneri, sponsori, ziedotāji, apmeklētāji u.c. Krājuma politikai ir jāpalīdz orientēties, veicot jebkādas darbības ar LLMM krājumu, kā arī jāsniedz atbalsts lēmumu pieņemšanā LLMM krājuma jomā.

LLMM krājums tiek veidots sabiedrības labā, lai iedvesmotu, izglītotu, ieintriģētu un informētu sabiedrību un muzeja apmeklētājus. LLMM Krājuma politika sekmē Latvijas un Baltijas reģiona vizuālās mākslas procesiem piederīgu materiālās un nemateriālās kultūras vērtību un to kontekstuālās informācijas apzināšanu, uzkrāšanu, dokumentēšanu, saglabāšanu, pētniecību, interpretāciju un popularizēšanu, aptverot laika posmu no 20. gs. vidus līdz mūsdienām.

Tādējādi LLMM Krājuma politika sekmē arī LLMM misijas īstenošanu: radīt iespēju redzēt, iepazīt, izjust un saprast laikmetīgās mākslas daudzveidību, tās dialektiku, procesu likumsakarības un mākslinieka personības neatkarīgumu, radot starptautiskas nozīmes laikmetīgās mākslas institūciju, kuras krājumu veidotu augstas klases mākslas darbi, kas tiek saglabāti, eksponēti un interpretēti atbilstoši visaugstākajiem kritērijiem ar vislielāko pieejamību un savstarpēji ieinteresētā dialogā ar dažādām sabiedrības grupām.

2 LLMM krājuma veidošanas mērķi un uzdevumi

LLMM krājuma veidošanas mērķi ir:

- 1) augstvērtīgas laikmetīgās mākslas reprezentācija, kas tagadnes un nākotnes sabiedrībai sniegtu visaptverošu priekšstatu par laikmetīgās mākslas nozīmi un attīstību, par Latvijas un Baltijas reģiona mākslas identitāti un lokālo savdabību, sekmējot tādu kolekciju veidošanos, kas pārstāvētu būtiskākos mākslas procesus un nozīmīgāko mākslinieku labāko sniegumu laika posmā no 20. gs. vidus līdz mūsdienām;
- 2) piedalīties laikmetīgās mākslas un kultūras robežu un ietekmes diskutēšanas un definēšanas procesā – apzinot, uzkrājot, dokumentējot, saglabājot, pētot, interpretējot un popularizējot, Latvijas un Baltijas reģiona laikmetīgās mākslas procesiem piederīgas materiālās un nemateriālās

kultūras vērtības un to kontekstuālo informāciju tagadnes un nākotnes sabiedrības interesēs;

- 3) pozicionēties atšķirīgo un radniecīgo Latvijas un Baltijas reģiona mākslas krājumu kontekstā;
- 4) ilgtermiņā kļūt par kompetences centru Latvijā jauno un visjaunāko materiālu saglabāšanā, restaurācijā un konservācijā.

LLMM krājuma veidošanas uzdevumi ir:

- 1) izvēlēties, krāt un saglabāt nozīmīgus priekšmetus un izcilus mākslas darbus gan to autonomās kvalitātes ziņā, gan tādus, kas uzskatāmi atklāj laikmetīgās mākslas daudzveidību un savveida Latvijas un Baltijas mākslas panorāmu;
- 2) sistemātiski vākt un analizēt priekšmetus, kas saistīti ar krājumā iekļauto mākslas darbu kontekstuālo informāciju,
- 3) veidojot laikmetīgās mākslas vēstures resursus visplašākās sabiedrības interesēs, attīstīt un saglabāt krājumu un kolekcijas kā resursu izglītībai un indivīdu pašrefleksijai;
- 4) interpretēt vēsturi un attīstību laikmetīgās mākslas jomā;
- 5) sadarboties ar līdzīga profila laikmetīgās mākslas organizācijām Latvijā un ārzemēs;
- 6) profesionāli risināt laikmetīgās mākslas priekšmetu specifiskos saglabāšanas jautājumus.

3 LLMM krājuma hronoloģiskie un ģeogrāfiskie ietvari

LLMM krājuma hronoloģiskos ietvarus veido laika posms no 20. gs. 2. puses līdz mūsdienām, aktuālajiem tagadnes mākslas procesiem. Īpaša uzmanība krājuma komplektēšanas gaitā jāpievērš 20.gs. 80. un 90. gadu mākslas norisēm un izpausmēm. Iekļaujot LLMM krājumā priekšmetus, noteiktos hronoloģiskos ietvarus pēc nepieciešamības pieļaujams gan paplašināt, gan sašaurināt.

LLMM krājuma ģeogrāfiskos ietvarus veido Latvijas, Baltijas jūras reģiona, bijušās Padomju Savienības un starptautiskais konteksts.

4 LLMM krājuma priekšmetu galvenās kategorijas un tēmas

Viena no laikmetīgās mākslas būtiskām iezīmēm ir tās daudzveidība – visdažādākie mākslas veidi, tēmas, vēstījumi, izpausmes un izteiksmes. Atbilstoši LLMM krājumu veido šādas muzeja priekšmetu kategorijas:

- 1) glezniecība, grafika,
- 2) fotogrāfija,
- 3) tēlniecība, instalācijas, *ready-made* objekti,

- 4) videodarbi,
- 5) citi jaunie mediji, tai skaitā mākslas akciju, performanču dokumentācijas, filmas, tīkla (interneta) māksla utt.,
- 6) dokumenti un priekšmeti, kas sniedz kontekstuālo informāciju par laikmetīgo mākslu un laikmetīgās kultūras attīstību.

Atkarībā no muzeja priekšmetu kultūrvēsturiskās, mākslinieciskās, memoriālās un zinātniskās vērtības un atbilstības muzeja misijai un krājuma komplektēšanas politikai muzeja priekšmeti tiek iekļauti LLMM:

- 1) Pamatkrājumā;
- 2) Palīgkrājumā vai
- 3) Apmainas krājumā.

Šobrīd LLMM krājumā veidojas šādas kolekcijas:

- 1) Aizkraukles bankas kolekcija Laikmetīgās mākslas muzeja krājumam;
- 2) padomju perioda nonkonformistiskā mantojuma kolekcija;
- 3) dāvinājumu kolekcija.

Atbilstoši LLMM krājums tiek veidots atbilstoši trim galvenajām saturiskajām tēmām.

4.1 20. gs. 2. puses konceptuālās mākslas darbi, kas atspoguļo radošas izmaiņas mākslas izteiksmes līdzekļu pielietojumā un vēstījuma būtībā

Viena no būtiskākajām iezīmēm laikmetīgajā mākslā ir pāreja no vizualitātes uz konceptualizāciju jeb mākslas darba acīmredzamības uz tā emocionālo un intelektuālo uztveri, kas dziļākajā līmenī noris skatītāja apziņā. Latvijā līdz 20. gs. 80. gadu otrai pusei dominēja un oficiāli pastāvēja mākslas kā acīmredzamības izpausme – reālisms, redzamā principā viennozīmīgs gan attēlojums (arī – izteiksmes līdzekļu lietojums), gan vēstījums; atšķirīgās izpausmes māksla atbilda t.s. „netradicionālās” mākslas izpratnei.

Šīs tēmas raksturošanai LLMM krājumā prioritāri ietilpst mākslas darbi, kas pārkāpa iepriekšminēto mākslas viennozīmību un atklāja izmaiņas gan mākslas vizuālajā valodā, gan tās vēstījumā virzībā uz konceptualizāciju. Tā kā Latvijā un citās Baltijas valstīs mākslas attīstība šajā laika periodā noritēja stipri atšķirīgi no Rietumu valstīm (minimālisms, postminimālisms, konceptuālisms, landārts, *Arte Povera* u.c. mākslas virzieni, sākot ar 20. gs. 60. gadiem), atbilstošajiem LLMM krājuma priekšmetiem ir jāsniedz priekšstats par šo lokālo mākslas kontekstu un pieredzi.

Attīstot šī perioda konceptuālās mākslas kolekcijas virzienu, LLMM krājumā iekļaujas, piemēram, Imanta Lancmaņa, Miervalda Poļa, Intas Rukas, Antana Sutkus u.c. mākslinieku darbi.

4.2 Nonkonformisma māksla. 1960. gadi – 1990. gadi

Lai nodrošinātu objektīvu nepārtrauktību Nacionālajā muzeju krājumā un saglabātu unikālas, neaizvietošanas vizuālās mākslas liecības, kuru pastāvēšana ārpus muzeja krājuma ar katru gadu kļūst apdraudētāka, par konceptuāli un praktiski absolūti nepieciešamu LLMM krājuma sastāvdaļu jāklūst vēsturiskajai kolekcijai, kurā ietilptu mākslas darbi, kas radīti līdz 1991. gadam un kas atspoguļotu “nonkonformistu” radošo mantojumu, kurš līdz 1991. gadam ideoloģisku iemeslu un vēlāk finansiālu barjeru dēļ nav iekļauts muzeju krājumos.

Viena no izplatītām laikmetīgās mākslas definīcijām izmanto metaforu, atsaucoties, ka tā ir „laika gara barometrs”, kas fiksē noteiktā laika pārmaiņas, vispārējo atmosfēru, arī subjektīvo noskaņojumu. Latvijas, tāpat kā citu (post)padomju republiku laikmetīgās mākslas vēsturē nenovērtējama loma ir t.s. nonkonformisma mākslai jeb mākslas darbiem, kas pārkāpa oficiālos mākslas kanonus un cenzūru (kā ārējo, tā iekšējo, mākslinieka paša noteikto), tā vietā radot darbus kā iekšēji brīvas personības izpausmes, kas nepielāgojas oficiāli noteiktajām prasībām.

Nonkonformistu māksla lielā mērā atspoguļo un rezonē sabiedriskās, arī sociālpolitiskās situācijas komplikētību, kas pastāvēja aiz oficiāli nevainojamās „fasādes”; mākslas darbus, kas ar metaforu un atšķirīgas estētikas palīdzību nevairījās atsegt no oficiālās fasādes atšķirīgo realitāti, to nereti piepildot ar kritisku vēstījumu.

Hronoloģiski nonkonformisma mākslas darbi Latvijā un Baltijā aptver laika posmu no 60. līdz 90. gadiem: 60. un 70. gadu mākslā tā izpausmes ir visai ierobežotas, plašākās un vērienīgākās izpausmes laiks ir 80. gadi. Neskatoties uz Latvijas neatkarības atgūšanu un arī mākslas procesu pilnīgu demokratizāciju, spilgti nonkonformisma mākslas piemēri būtiski attiecas arī uz 90. gadiem, kad gan mākslinieku, gan skatītāju vispārējā uztverē bezkompromisu izpausmes mākslā arvien vēl nav pašsaprotamas.

Attīstot nonkonformistu mākslas kolekcijas virzienu, LLMM krājumā iekļaujas, piemēram, Jura Boiko un Hārdija Lediņa, Mindauga Navaka, Andresa Tolta un citu mākslinieku darbi.

4.3 Mūsdienu mākslas procesu spilgts atspoguļojums

Šobrīd Latvijas un Baltijas laikmetīgā māksla ir veiksmīgi iekļāvusies starptautiskā mākslas kontekstā. Daudzi mākslinieki guvuši ievērojamu reputāciju plašākā mākslas vidē – viņu darbi LLMM krājumā pārstāvētu labāko šī reģiona mākslas sniegumu, kas demonstrē gan priekšstatu par reģiona mākslas lokālo savdabību, gan līdzvērtīgu kvalitāti Rietumu mākslai.

Saistošākās un spilgtākās mākslas izpausmes šobrīd ir ļoti daudzveidīgas gan mākslas mediju un to izmantojuma, gan vēstījuma, gan arī izteiksmes ziņā. Interesantākie šodienas mākslas darbi bieži vien pārkāpj ierasti ar mākslas lauku saprastās formas un apvieno sevī starpdisciplināras norises – vizuālus, sociālus, politiskus, psiholoģiskus datus, izpausmes un zināšanas, masu mediju stratēģijas

un visdažādākās citas pieejas. Šodien laikmetīgās māksla muzeja kolekcijai atbilstoša māksla atklāj gan reprezentatīvu un efektīvu mākslas pieredzi, gan kritisko diskursu, kas reflektē šodienas sabiedrības procesus un norises.

Faktisko mākslas izpausmju kontekstā tās balstās uz tā saucamo „postmedija nosacījumu” jeb to, ka mākslas darba nozīme, vērtība un arī tēlainība vairs nebalstās noteiktā mākslas darba veidā (glezniecība, fotogrāfija, video darbs), bet tā „nozīmes struktūrā” – estētikā, kas veidojas ārpus noteiktā mākslas veida.

Nodrošinot šī krājuma virziena īstenošanu, Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja krājumā iekļaujas, piemēram, mākslinieku grupas „F5”, Evelīnas Deičmanes, Ginta Gabrāna, Maijas Kurševas, Kristīnes Kursišas, Katrīnas Neiburgas, Marko Mētamma, Jāna Tomika un citu mākslinieku darbi.

5 Kritēriji krājuma priekšmetu ieguvei un to iekļaušanai krājumā

Primārie atbilstības kritēriji krājuma priekšmeta iekļaušanai LLMM krājumā:

- 1) priekšmeta atbilstība LLMM profilam, krājuma politikai un muzeja misijai;
- 2) priekšmeta atbilstība noteiktai LLMM kolekcijai;
- 3) priekšmeta atbilstība noteiktai LLMM ekspozīcijai vai izstādei;
- 4) priekšmeta atbilstība visaugstākajiem profesionālas mākslas kritērijiem, mākslinieciskais un estētiskais nozīmīgums;
- 5) priekšmeta kultūrvēsturiskais vai memoriālais nozīmīgums;
- 6) priekšmeta zinātniskais vai pētnieciskais nozīmīgums;
- 7) priekšmeta nozīmīgums sociālajā vai garīgajā kontekstā.

Salīdzinošie atbilstības kritēriji krājuma priekšmeta iekļaušanai LLMM krājumā:

- 1) spēja simbolizēt, pārstāvēt, reprezentēt kādu no LLMM krājuma tēmām;
- 2) potenciāls LLMM interpretācijā;
- 3) izcelsme;¹
- 4) retums;
- 5) saglabātības pakāpe.

6 Politika attiecībā uz procedūrām krājuma priekšmetu ieguvei, iekļaušanai krājumā un izmantošanai

Visās procedūrās, kas saistītas ar priekšmetu iekļaušanu LLMM krājumā, tiek ievēroti šādi pamatprincipi:

¹ Ar **izcelsmi** šajā gadījumā apzīmē priekšmeta „dzīvesstāstu”, nostāstus par šo priekšmetu, tā kontekstu, lietošanas veidus un vēsturi, kā arī informāciju par iepriekšējiem priekšmeta īpašniekiem.

- 1) muzeja priekšmeti un kolekcijas krājumā nonāk kā:
 - a. ziedojumi, dāvinājumi un pirkumi no fiziskām un juridiskām personām;
 - b. pārņemot no publiskām un privātām institūcijām;
 - c. valsts iestāžu konfiscētās muzejiskās vērtības;
 - d. muzejisko un muzeja priekšmetu maiņas rezultātā;
 - e. no ekspedīcijām un zinātniskās izpētes rezultātā krājumā iekļautie priekšmeti;
 - f. kā fizisko un juridisko personu testamentārie un līgumiskie novēlējumi vai mantojumi;
 - g. muzeja uzdevumā izgatavoti priekšmeti;
- 2) krājumā tiek iekļauti tikai tādi priekšmeti, kuriem muzejs spēj nodrošināt atbilstošu saglabāšanu, dokumentēšanu un pārvaldību;
- 3) muzejs nodrošina krājuma pieejamību sabiedrībai ar izstāžu, informācijas pieejamības, atbildot uz iesniegumiem, kā arī citos veidos;
- 4) muzejs iekļauj krājumā tikai tādus priekšmetus, kas atbilst LLMM misijai un palīdz interpretēt ar to saistītās tēmas, notikumus un personības.
- 5) muzejs pastāvīgi pārskata un orientējas uz noteiktu krājuma komplektēšanas stratēģiju, izvairoties no pašmērķīgas muzeja priekšmetu uzkrāšanas.

LLMM krājuma veidošanā tiek izmantotas šādas metodes:

- 1) sekundārā izpēte;
- 2) krājuma komisijas dalībnieku rekomendācijas;
- 3) darbu atlase no izstādēm (starptautiskām, grupu, personālizstādēm);
- 4) LLMM pasūtījumā veidoti priekšmeti;
- 5) darbu atlase no izsolēm;
- 6) mākslinieku īpašumā esošo darbu atlase;
- 7) darbu atlase no privātām kolekcijām;
- 8) sadarbībā ar citām organizācijām un institūcijām iegūtie mākslas darbi.

Pēc iekļaušanas krājumā (primārās reģistrēšanas un zinātniskās apstrādes, inventarizēšanas, topogrāfijas noteikšanas, saglabātības pārbaudes u.c.), muzejiskais priekšmets kļūst par LLMM krājuma sastāvdaļu, kuram nosaka izmantojamības statusu. Politika un procedūras priekšmetu izslēgšanai no krājuma, deponēšanas politika un procedūras, krājuma pieejamības politika, kā arī krājuma pārvaldības politika, digitalizācijas politika u.c. jāveido, pieaugot krājuma apjomam un krājuma darbību intensitātei. LLMM visās procedūrās ievēro noteikti krājuma uzskaites un izmantošanas noteikumus, kurus likumā noteiktajā kārtībā kontrolē Muzeju valsts pārvalde. Darbībās ar krājumu LLMM ievēro ICOM (Starptautiskā muzeju padome) Profesionālās ētikas kodeksu. (Sk. 9. punktu „Saistītie dokumenti”)

7 Īsa LLMM un tā krājuma veidošanās vēsture

Diskusija par Laikmetīgās mākslas muzeja nepieciešamību Latvijā dažādās interešu grupās publiskajā, privātajā un nevalstiskajā sektorā norisinās jau kopš 20. gs. 90. gadiem. **2001. gadā** Kultūras ministrijas pasūtījumā Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs veica pētījumu par Laikmetīgās mākslas muzeja izveides principiem.² **2004. gadā** – valdība par prioritāti kultūrā līdzās jaunās Nacionālās bibliotēkas ēkas un akustiskās koncertzāles celtniecībai Rīgā deklarēja arī Laikmetīgās mākslas muzeja izveidošanas nepieciešamību. Kultūras ministrijā tika izveidota projekta koordinācijas darba grupa, kas, balstoties uz Latvijas laikmetīgās mākslas centra veiktajiem pētījumiem un Muzeju likuma (1997.) nostādņēm, izstrādāja topošā Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja koncepciju, misijas formulējumu un definēja topošā muzeja lomu mūsdienu Latvijas un Eiropas kultūrvidē. Noslēdzās Kultūras ministrijas un Rīgas domes organizēts starptautisks arhitektu seminārs par laikmetīgās mākslas muzeja ēkas novietni Rīgā, tās vieta tika noteikta spēkstacijas ēkā un teritorijā Andrejsalā. **2005. gadā** tika nodibināta Kultūras ministrijas Valsts aģentūra „Jaunie „Trīs brāļi”” ar mērķi nodrošināt Laikmetīgās mākslas muzeja un citu no valsts budžeta finansētu kultūras objektu būvniecību un sagatavošanu to darbības uzsākšanai. Aģentūrā darbojas LLMM Krājuma izveidošanas nodaļa. Uzsāka darbu LLMM Starptautiskā krājuma ekspertu komisija, kuras pamatuzdevums ir mākslas darbu atlase topošā muzeja krājumam. Kultūras ministrija un Aizkraukles banka noslēdza vienošanos par kolekcijas veidošanu Laikmetīgās mākslas muzeja krājumam, no 2005. līdz 2015. gadam piešķirot vienu miljonu latu. **2006. gadā** Andrejsalas attīstītājs SIA „Jaunrīgas attīstības uzņēmums”, pasūtītāja - Valsts aģentūras „Jaunie „Trīs brāļi”” - uzdevumā, noslēdza līgumu ar Nīderlandes arhitektu biroju *O.M.A. Stedebouw B.V.* par Laikmetīgās mākslas muzeja ēkas un tai pieguļošās teritorijas meta izstrādi arhitekta Rema Kolhāsa (*Remment L. Koolhaas*) vadībā. **2007. gadā** notika pirmā topošā LLMM krājuma izstāde Frankfurtē, Eiropas Centrālajā bankā, kuras darbības sekmīgai nodrošināšanai tika izdots apjomīgs latviešu mākslas katalogs; Andrejsalā notika starptautiska zinātniska konference „Kādam jābūt Latvijas laikmetīgās mākslas muzejam?”, kurā tika diskutēti krājuma veidošanas pamatprincipi un topošā muzeja unikalitātes aspekti. **2008. gadā** - nodibināta biedrība „Latvijas Laikmetīgās mākslas muzejs”, kurā apvienojušās ieinteresētās puses, nolemts veidot pagaidu LLMM. Valsts aģentūrā „Jaunie „Trīs brāļi”” uzsākts projekts ar 449 221 EUR lielu EEZ/Norvēģu finanšu instrumenta atbalstu: „Padomju perioda nonkonformistiskā mantojuma dokumentēšana un saglabāšana Laikmetīgās Mākslas muzeja krājumam”; Starptautiska konkursa

² Pilnības labad jāmin vairāki pētījumi:

Anda LAĶE (Empīrisks sociāls pētījums): Latvijas laikmetīgās mākslas muzeja izveide: motivācija, formas, iespējas. Rīga: Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs un Latvijas Kultūras akadēmija, 2002.

Evita BUŠA un Solvita KRESE: Latvijas laikmetīgās mākslas muzeja zinātniskās koncepcijas izstrāde. 1.posms. Rīga: Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs, 2001.

Vizuālo mākslu infrastruktūra un laikmetīgās mākslas attīstības iespējas Latvijā 1993-1997. Rīga: Sorosa Mūsdienu mākslas centrs-Rīga, 1998.

rezultātā pieaicināta konsultantu kompānija „Lordeurope” (Francija), kuras uzdevums ir sagatavot tehniski ekonomisko LLMM darbības pamatkonceptiju, institucionālos un biznesa plānus pirmajiem darbības gadiem.

Papildu informācija par LLMM krājuma un muzeja tapšanas gaitu var iegūt arī šādās tiešsaistes vietnēs: <http://www.camriga.lv>; <http://www.j3b.gov.lv>; <http://www.andrejsala.lv> un <http://www.abfonds.lv>.

8 LLMM krājumam radniecīgi krājumi un to veidošanās Latvijā un ārzemēs

Latvijā ir trīs nozīmīgi vizuālās mākslas krājumi, kuros apkopoti 20.gs. otrās pusē radīti latviešu mākslinieku tēlotājas un lietišķi dekoratīvās mākslas darbi. Lai arī visi minētie mākslas darbu krājumi atspoguļo vienu un to pašu periodu latviešu mākslā, to būtiskās kvalitātes ir atšķirīgas. Kolekciju raksturu ir noteicis to komplektēšanas princips:

- 1) Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā (izstāžu zālē *Arsenāls*) atrodas 18 000 vienības – tēlotājas mākslas darbi (Glezniecības, Grafikas, Tēlniecības kolekcijas);
- 2) Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejā apkopoti latviešu profesionālās dekoratīvi lietišķās mākslas darbi no pirmsākumiem līdz mūsdienām;
- 3) Latvijas Mākslinieku savienības krājumā glabājas gan tēlotājas gan dekoratīvi lietišķās mākslas darbi, no kuriem īpaši jāatzīmē īpaši augstvērtīgā Glezniecības kolekcija.

Nozīmīgas ar laikmetīgās mākslas attīstību saistītas kolekcijas, arhīvi un datu bāzes Latvijā atrodas arī salīdzinoši nesen dibinātajās nevalstiskajās organizācijās, piemēram:

- 1) Biedrība „Laikmetīgās mākslas centrs” uztur un veido nozīmīgu laikmetīgās mākslas un kontekstuālās informācijas arhīvu, kā arī virtuālo datu bāzi un muzeju <http://www.camp.lv>;
- 2) Biedrība „Kultūras un mākslas projekts NOASS” uztur un veido videotēku, kurā patlaban atrodas no 1987. gada tapuši Latvijas videomākslinieku darbi;
- 3) Biedrībā „Jauno mediju kultūras centrs *RIXC*” atrodas mediatēka un arhīvs, kas ilustrē jauno mediju kultūras attīstību un starptautisko kontekstu;
- 4) Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeja kolekcija.

Īpašas laikmetīgās mākslas kolekcijas kopš 90. gadu sākuma ir veidojušās arī **citās valstīs** ar Latvijai līdzīgu vēsturisko pieredzi. Tādas kolekcijas atrodas, piemēram:

- 1) Laikmetīgās mākslas muzejā Zagrebā (*Muzej suvremene umjetnosti Zagreb* <http://www.mdc.hr/msu>);

- 2) Modernās mākslas muzejā Ļubļinā kolekcija „Arteast 2000+” (*Moderna galerija Ljubljana*; <http://www.2000p.org>);
- 3) Fondā, kas īpaši izveidots pie Nacionālā muzeja Varšavā laikmetīgās mākslas kolekcijas veidošanai (*Fundacja zbiorów sztuki współczesnej*; <http://www.fundacjazsw.mnw.art.pl>)

Rietumeiropas valstīs ar ilgām privātās kolekcionēšanas tradīcijām ir izveidojušās ievērojamas laikmetīgās mākslas kolekcijas, kas pieejamas plašai publikai. Piemēram - trīs ievērojamas laikmetīgās mākslas privātkolekcijas.

Franču uzņēmēja **Fransuā Pino (Pinault) kolekcija**, kas mājvietu radusi *Palaco Grassi* Venēcijā un šobrīd ir viena no nozīmīgākajām laikmetīgās mākslas privātkolekcijām. Tā ietver ap 2 000 mākslas darbus – galvenokārt glezniecību, tēlniecību, fotogrāfiju, video darbus un instalācijas –, kas kopā veido vienu no pārliecinošākajām un rosinošākajām Eiropas un Amerikas 20. gs. 2. puses ekspozīcijām. Tajā pārstāvēti gan darbi, kas reprezentē atsevišķus spilgtākos pasaules māksliniekus – sākot ar Marku Rotko, Endiju Vorholu, Lučio Fontanu, Denu Fleivinu, Brūsu Naumanu un beidzot ar šodienas mākslas zvaigznēm, Demjenu Hērstu, Sindiju Šērmani, Mauricio Katelānu, Olafuru Eliasonu u.c., gan nozīmīgākos laikmetīgās mākslas stilus un virzienus – popārtu, minimālismu, konceptuālismu, itāļu Arte Povera un citus.

Vācu uzņēmēja **Ērika Marksa (Marx) privātkolekcija**, kas veido ievērojamu daļu no Berlīnes Laikmetīgās mākslas muzeja *Hamburger Bahnhof* laikmetīgās mākslas kolekcijas, ko Markss ilgtermiņā nodevis muzejam. Marksa kolekcija lielā mērā ir iespaidojusi *Hamburger Bahnhof* muzeja tēlu; daļa kolekcijas nesen izstādīta arī citā nozīmīgā mākslas institūcijā – Berlīnes Jaunajā nacionālajā galerijā (*Neue Nationalgalerie*) un īslaicīgi eksponēta arī citviet pasaulē. Arī šīs kolekcijas būtiskāko daļu veido starptautiski nozīmīgāko – gan vācu, gan cittautiešu – mākslinieku, piemēram, Jozefa Boisa, Endija Vorhola, Roberta Lihtenšteina, Roberta Raušenberga, Anselma Kīfera darbi.

Trešā – jaunākā un pārsteidzošākā kolekcija, kas ļoti īsā laikā guvusi ievērojamu starptautisku rezonansi, ir vācu uzņēmējas **Jūlijas Stošekas (Stoschek) privātkolekcija Diseldorfā**. Šīs kolekcijas pamatu veido jaunie mediji, galvenokārt videomāksla, arī fotogrāfija un instalācijas, un tajā pārstāvēti spilgtākie šo jomu mākslinieki – gan jau starptautisku reputāciju ieguvušie, gan daudzsološākie jaunās paaudzes pārstāvji, piemēram, Marina Abramoviča, Monika Bonvičini, Pols Kāns, Duglas Gordons, Dens Greijems, Gordons Mata Klarks, Bils Vaiola, Pipiloti Rista un citi.

LLMM prioritātes krājuma darba jomā 2008. – 2010. gadam

Turpmākajos trīs gados LLMM izvirzāmas šādas krājuma darba prioritātes:

- Nonkonformistu mākslas darbu kolekcijas veidošana un papildināšana;
- Rast iespējas veidot kolekcijas un papildināt krājumu ar mākslas darbiem, kas spilgti raksturo jaunākā laika mākslas procesus;
- Elektroniskās datu bāzes – krājuma pārvaldības sistēmas izveide un ieviešana;
- Iekļaušanās Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga datu bāzē <http://www.nmkk.lv>;
- Pētījumu veikšana par LLMM krājuma politikā iekļautajām tēmām un periodiem, muzeja kapacitātes stiprināšana pētnieciskā un izglītības darba jomā krājuma izpētei, interpretācijai un popularizēšanai;
- Ar krājuma darbu saistītās LLMM iekšējās normatīvās bāzes sakārtošana;
- Krājuma saglabāšanas un restaurācijas vajadzību analizēšana un muzeja kapacitātes stiprināšana šajā jomā;
- Kontekstuālās informācijas un priekšmetu par LLMM krājumā iekļautajiem mākslas darbiem vākšana, analīze, sistematizēšana un saglabāšana;
- Datu bāzes izveide par uz LLMM attiecināmiem māksliniekiem citās Latvijas un ārzemju kolekcijās;
- Sadarbības īstenošana ar „J3b”, īpaši saistībā ar EEZ/NI projekta īstenošanu;
- Sadarbības īstenošana ar Aizkraukles banku;
- Sadarbības īstenošana ar Kultūras ministriju.

Saistītie dokumenti

LR Muzeju likums ("Latvijas Vēstnesis", 1 (3369), 03.01.2006.; ar grozījumiem līdz 25.10.2007.; sk. tiešsaistē: <http://www.mvp.gov.lv/content/view/6/7/lang.lv>)

LR MK Noteikumi Nr. 956 „**Noteikumi par Nacionālo muzeju krājumu**” („Latvijas Vēstnesis”, 191 (3559), 30.11.2006.)

LR MK Noteikumi Nr. 532 „**Muzeju akreditācijas noteikumi**” („Latvijas Vēstnesis”, 102 (3470), 30.06.2006.)

Starptautiskās muzeju padomes (ICOM) **Profesionālās ētikas kodekss** (pieņemts 2004. gadā ICOM ģenerālajā asamblejā Seulā, sk. tiešsaistē tulkojumu latviešu valodā: <http://www.mvp.gov.lv/content/view/24/25/lang.lv>)